

สรุปคำพิพากษาคดี

Four Aviation Security Service Employees v Minister of COVID-19

Response*

ฎบตี แสงเฟื่อง**

1. ข้อเท็จจริงของคดี

เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ.2019 โลกต้องเผชิญกับไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ซึ่งมีการตรวจพบครั้งแรก ณ เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน นักวิชาการได้เรียกชื่อของไวรัสสายพันธุ์ดังกล่าวว่า SARS-CoV-2 หรือโควิด-19 (COVID-19)¹ ต่อมาเมื่อวันที่ 30 มกราคม ค.ศ.2020 ผู้อำนวยการใหญ่ขององค์การอนามัยโลก (Director-General of World Health Organisation) ประกาศให้การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เป็นวาระสำคัญระดับนานาชาติ (international concern)² และยกระดับเป็นโรคระบาดระดับโลกในเวลาต่อมา³

ประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญต่อการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ภายในประเทศเป็นอย่างมาก เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2020 คณะรัฐมนตรีให้อำนาจรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องในการตอบโต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสดังกล่าวด้วยการเริ่มจำกัดการเข้าประเทศ โดยมุ่งไปที่ชาวต่างชาติที่ทำการเปลี่ยนเครื่องบินหรือเดินทางมาจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่⁴ และต่อมาพบผู้ติดเชื้อภายในประเทศรายแรกเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2020

เมื่อการระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 มีความรุนแรงมากขึ้น ภายในระยะเวลาสามวัน รัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ยกระดับการติดเชื้อจากระดับ 2 (tier 2) เป็นระดับ 3 (tier 3) โดยศูนย์สถานการณ์ฉุกเฉินแห่งชาติ (State of National Emergency) ได้ใช้อำนาจตามมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติการป้องกันพลเรือนในสถานการณ์ฉุกเฉิน ค.ศ.2002 (Civil Defence Emergency Act 2002) ในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินต่อสถานการณ์การระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19⁵ เพื่อรับมือต่อไวรัสดังกล่าวเป็นการเฉพาะ ช่วงเดือนพฤษภาคม ค.ศ.2020 รัฐบาลจึงตราพระราชบัญญัติการจัดการทางสาธารณสุขต่อการระบาดของไวรัสโควิด-19 (the

* Case Summary: Four Aviation Security Service Employees v Minister of COVID-19 Response

** Phubordee Saengfuang, นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Four Aviation Security Service Employees v Minister of COVID-19 Response [2021] NZHC 3012 (Four Aviation v Minister of COVID-19 Response) para 4.

² Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 5.

³ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 6 โปรดดู World Health Organisation “WHO Director-General’s opening remarks at the media briefing on COVID-19 (media briefing, 11 March 2020)”.

⁴ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 5.

⁵ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 7.

COVID-19 Public Health Response Act 2020) หรือ “พ.ร.บ.โควิด-19” เสนอไปยังรัฐสภา ก่อนจะได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาและมีผลใช้บังคับในเวลาต่อมา⁶

วัตถุประสงค์ของพ.ร.บ.โควิด-19 คือการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจ (framework) ในการป้องกันและจำกัดความเสี่ยงของการระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 และผลกระทบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19⁷ โดยให้อำนาจในการออกคำสั่งแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการสาธารณสุข (Minister of COVID-19 Response) หรือ “รัฐมนตรี”⁸ และให้อำนาจในการออกคำสั่งแก่อธิบดีสาธารณสุข (Director-General of Health)⁹ นอกจากนี้พ.ร.บ.โควิด-19 ยังจำกัดประเภทของคำสั่งที่สามารถออกได้ต้องเป็นไปตามมาตรา 11 เท่านั้น เช่น คำสั่งว่าด้วยการจำกัดการเดินทางไปยังหรือออกจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ¹⁰ หรือคำสั่งว่าด้วยการกักตัวในสถานที่ใดหรือด้วยวิธีใดเป็นการเฉพาะ¹¹ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบัญญัติตามมาตรา 11(1)(a)(v) เป็นคำสั่งที่มุ่งมีผลต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเป็นการเฉพาะเพื่อให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ ซึ่งคำสั่งที่ออกตามมาตราดังกล่าวจะเป็นประเด็นสำคัญแห่งคดีนี้¹²

ทั้งนี้การใช้อำนาจในการออกคำสั่งตามมาตรา 11 แห่งพ.ร.บ.โควิด-19 รัฐมนตรีจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในมาตรา 9(1)(ba) แห่งพ.ร.บ.โควิด-19 โดยวางหลักว่า “รัฐมนตรีสามารถมีคำสั่งประการใด ๆ ได้ ภายใต้บทบัญญัตินี้... คำสั่งนั้นจะต้องไม่ไปจำกัดหรือเสมือนการจำกัดซึ่งสิทธิและเสรีภาพตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 (New Zealand Bill of Rights Act 1990)”¹³ นอกจากนี้ โดยผลของกฎหมายทำให้พ.ร.บ.โควิด-19 มีผลใช้บังคับโดยไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติอื่น การมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 และคงไว้ซึ่งสิทธิในการโต้แย้ง

⁶ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 11.

⁷ the COVID-19 Public Health Response Act 2020 section 4.

⁸ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 12, รัฐมนตรี (The Minister) ในคดีนี้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการของรัฐบาลประเทศนิวซีแลนด์ในสถานการณ์การระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญในการสนับสนุนงานประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาล รวมไปถึงการจัดการการกักตัว การจัดการพรมแดน และการจัดให้มีการรักษาไวรัส ซึ่งอาศัยอำนาจตามพ.ร.บ.โควิด-19 โดยปัจจุบัน (ค.ศ.2022) รัฐมนตรีที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว คือ นายฮอน คริส ฮิปกินส์ (Hon Chris Hipkins) โปรดดู the COVID-19 Public Health Response Act 2020 section 9 และ ‘Ministerial Portfolio COVID-19 Response’ (Department of the Prime Minister and Cabinet) <<https://dpmc.govt.nz/cabinet/portfolios/covid-19-response>> สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2565.

⁹ the COVID-19 Public Health Response Act 2020 section 10.

¹⁰ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 12 โปรดดู the COVID-19 Public Health Response Act 2020 section 11(1)(a)(iv).

¹¹ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 12 โปรดดู the COVID-19 Public Health Response Act 2020 section 11(1)(a)(vi).

¹² Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 12 โปรดดู the COVID-19 Public Health Response Act 2020 section 11(1)(a)(v).

¹³ the COVID-19 Public Health Response Act 2020 section 9(1)(ba) “Minister may make COVID-19 orders... (1) The Minister may make a COVID-19 order in accordance with the following provisions: ...(ba) the Minister must be satisfied that the order does not limit or is a justified limit on the rights and freedoms in the New Zealand Bill in Rights Act 1990...”

คำสั่งผ่านกระบวนการทางกฎหมาย¹⁴ โดยภาพรวมแล้ว ศาลในคดีนี้มีความเห็นว่า “พ.ร.บ.โควิด-19 ก่อให้เกิดการใช้อำนาจในการออกคำสั่งซึ่งมีผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสี่ยงของการระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 พร้อมด้วยข้อจำกัดหรือการจำกัดซึ่งการใช้อำนาจอย่างมีนัยสำคัญ”¹⁵

เพื่อควมมีประสิทธิภาพในการจำกัดความรุนแรงของการระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ.2020 รัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ทำการจัดซื้อวัคซีนยี่ห้อไฟเซอร์ (Pfizer) จากบริษัท Pfizer-BioNTech จำนวน 1.5 ล้านโดส และประกาศเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ.2021 ว่าวัคซีนไฟเซอร์จะพร้อมฉีดให้แก่ประชาชนชาวนิวซีแลนด์ประมาณช่วงกลางปี ค.ศ. 2021 เพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับการฉีดวัคซีนให้แก่ประชาชนนั้น องค์การการรักษาความปลอดภัยจากผลิตภัณฑ์ยาและเครื่องมือทางการแพทย์ (Medsafe)¹⁶ จึงกำหนดเงื่อนไขอนุมัติการฉีดวัคซีนแก่บุคคลผู้มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ก่อนจะขยายให้แก่บุคคลผู้มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ต่อมาเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ.2021 รัฐบาลนิวซีแลนด์ประกาศว่าได้จัดซื้อวัคซีนอย่างเพียงพอต่อประชาชนชาวนิวซีแลนด์ทุกคนแล้ว¹⁷

ปรากฏว่า เมื่อวันที่ 18 มีนาคม ค.ศ.2021 รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีมติอนุญาตให้ฉีดวัคซีนไฟเซอร์สำหรับกลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูงในกลุ่มงานดูแลพรมแดน (border work) โดยแรงงานที่เกี่ยวข้องกับงานเหล่านั้นจะต้องเข้ารับวัคซีนก่อนเข้าทำงาน ต่อมาเมื่อวันที่ 16 เมษายน ค.ศ.2021 รัฐมนตรีจึงใช้อำนาจตามมาตรา 9 แห่งพ.ร.บ.โควิด-19 ออกเป็นคำสั่งการจัดการทางสาธารณสุขต่อการระบาดของไวรัสโควิด-19 (เรื่องการจัดวัคซีน) ค.ศ.2021 (the COVID-19 Public Health Response (Vaccinations) Order 2021) หรือ “คำสั่งฉีดวัคซีน” ตามมาตรา 11(1)(a)(v) แห่งพ.ร.บ.โควิด-19 และให้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 เมษายน ค.ศ.2021 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและจำกัดความเสี่ยงของการระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19¹⁸ โดยให้มีผลบังคับใช้เฉพาะกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกในการกักตัว และสำหรับเจ้าพนักงานของรัฐบางกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากที่ทำงาน แต่ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งฉีดวัคซีนให้มีผลไปยังกลุ่มแรงงานในท่าอากาศยาน ซึ่งรวมถึงกลุ่มลูกจ้างของงานบริการรักษาความปลอดภัยทางการบินทั้งสิ้น (Four Aviation Security Service Employees) ซึ่งเป็นฝ่ายโจทก์ (applicants) ในคดีนี้¹⁹

โจทก์มีความเห็นว่าคำสั่งฉีดวัคซีนซึ่งออกโดยรัฐมนตรีตามมาตรา 11(1)(a)(v) ประกอบมาตรา 9 ขัดหรือแย้งกับสิทธิและเสรีภาพตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 ซึ่งเป็นสิทธิขั้น

¹⁴ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 14 โปรดดู the COVID-19 Public Health Response Act 2020 section 14.

¹⁵ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 15.

¹⁶ New Zealand Medicines and Medical Devices Safety Authority (Medsafe) <www.medsafe.govt.nz>.

¹⁷ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 16.

¹⁸ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 18-19 โปรดดู COVID-19 Public Health Response (Vaccinations) Order 2021 clause 3.

¹⁹ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 18-19 โปรดดู COVID-19 Public Health Response (Vaccinations) Amendment Order 2021 clause 3.

พื้นฐานทางรัฐธรรมนูญ²⁰ จึงฟ้องรัฐมนตรีว่าการจัดการไวรัสโควิด-19 เป็นจำเลยที่ 1 อธิบดีสาธารณสุขเป็นจำเลยที่ 2 และอัยการสูงสุดเป็นจำเลยที่ 3 ต่อศาลสูงแห่งนิวซีแลนด์ให้มีการวินิจฉัยความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งฉีดวัคซีน (judicial review)²¹ เพื่อให้ศาลตีความการมีผลใช้บังคับ (validity) ของคำสั่งดังกล่าวในระบบกฎหมายนิวซีแลนด์

2. ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในคดีนี้มีการอ้างมูลทางกฎหมาย (grounds) โดยอาศัยคำพิพากษาและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 สิทธิและเสรีภาพตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ. 1990

2.1.1 สิทธิในการปฏิเสธการเข้ารับการรักษาทางการแพทย์ (right to refuse to undergo any medical treatment) ตามมาตรา 11 ฝ่ายจำเลยยอมรับว่าสิทธิดังกล่าวถูกจำกัดโดยคำสั่งฉีดวัคซีนจริง อย่างไรก็ตามฝ่ายจำเลยโต้แย้งว่าการจำกัดดังกล่าวเป็นการจำกัดที่สมเหตุสมผล (reasonable limit) ซึ่งชอบด้วยกฎหมายในสังคมเสรีประชาธิปไตย ตามมาตรา 5²²

2.1.2 สิทธิและเสรีภาพประการอื่น ๆ ซึ่ง Ms Grey หมายความโจทก์ ยกขึ้นอ้าง²³ เช่น สิทธิที่จะไม่ถูกพรากไปซึ่งชีวิต ตามมาตรา 8 เสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือความเชื่อ ตามมาตรา 13 เสรีภาพในการแสดงออก ตามมาตรา 14 และสิทธิที่จะไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองทางการแพทย์หรือวิทยาศาสตร์ ตามมาตรา 10

2.2 คำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 คดี Borrowdale v Director-General of Health²⁴ เป็นคดีแรกที่ยื่นต่อศาลให้ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 ซึ่ง อธิบดีสาธารณสุขใช้อำนาจตามมาตรา 70 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข ค.ศ.1956 (Health Act 1956) ออกคำสั่งปิดสถานที่และไม้อนุญาตให้เข้าไปยังสถานบันเทิงหรือการรวมตัวกันเพื่อความบันเทิงภายนอกสถานที่ และออกคำสั่งให้ประชาชนกักตัวอยู่ภายในที่พักของตนเพื่อรักษาระยะห่างทางสังคม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตในกรณีที่มีความจำเป็น

²⁰ The Bill of Rights เป็นกฎหมายพื้นฐานในการรับรองสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองในระบบกฎหมายอังกฤษซึ่งมีอิทธิพลอย่างมาก ในการกำหนดความเป็นนิติรัฐและก่อตัวเป็นหลักการทางรัฐธรรมนูญของประเทศที่ได้รับอิทธิพลจากระบบกฎหมายอังกฤษ โปรดดู บุญศรี มิวังศ์อุโฆษ, *หลักการใช้อำนาจขององค์กรที่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ* (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2549) 9-10 และ Hilaire Bamett, *Constitutional and Administrative Law* (10th edn, Routledge 2013) 25-26.

²¹ กระบวนการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายเป็นไปตาม the Judicial Review Procedure Act 2016 ซึ่งกระบวนการ “judicial review” เป็นการตรวจสอบกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติโดยฝ่ายตุลาการ กล่าวคือศาลสูง ซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้รับอิทธิพลจากระบบกฎหมายอังกฤษ โปรดดู ธรรมนิตย์ สมนันตกุล, ‘การตีความกฎหมาย: รัฐธรรมนูญ’ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา 2557) 2 และ ประกิต ประสิทธิ์ศุภผล, ‘ความเป็นตุลาการวิวัฒนาการของศาลรัฐธรรมนูญกับการดำรงหลักนิติธรรม’ (เอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 2 วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 2557) 8-9.

²² *Four Aviation v Minister of COVID-19 Response* paras 29-30.

²³ *Four Aviation v Minister of COVID-19 Response* para 31.

²⁴ *Borrowdale v Director-General of Health* [2021] NZCA 520 (*Borrowdale v Director-General of Health*).

เร่งด่วนที่จะต้องเดินทาง²⁵ ศาลในคดีดังกล่าวตัดสินว่าการใช้อำนาจของรัฐมนตรีสาธารณสุขชอบด้วยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่ยังไม่มีการวินิจฉัยในประเด็นคำสั่งดังกล่าวขัดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 อย่างไรก็ดีศาลเห็นว่าการออกคำสั่งตามมาตรา 70 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข ค.ศ.1956 มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การรับมือต่อวิกฤตทางสาธารณสุขโดยเร็วและทันทั่วถึง ดังนั้นจึงไม่ควรถูกจำกัดกรอบในการจัดการต่อรัฐมนตรีสาธารณสุข²⁶

2.2.2 คดี Nga Kaitiaki Tuku Iho Medical Action Society Inc v Minister of Health & Ors²⁷ เป็นคดีต้นแบบในการฟ้องคดีของโจทก์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกรร้องขอให้ศาลตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของบทบัญญัติว่าด้วยความยินยอมในการเข้ารับวัคซีน ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติยา ค.ศ.1981 (Medicines Act 1981) ศาลในคดีนี้มีความเห็นว่าความยินยอมในการเข้ารับหรือปฏิเสธการรับวัคซีนตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มีไว้สำหรับยาหรือวัคซีนที่มีกลุ่มเป้าหมายที่ถูกจำกัดอย่างชัดเจน จึงเป็นคนละเรื่องกับการเข้ารับวัคซีนเพื่อป้องกันการระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19²⁸

2.2.3 คดี GF v Minister of COVID-19 Response & Ors²⁹ เป็นคดีแรกที่มีการกล่าวถึงความขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 โดยในคดีดังกล่าวนี้ ศาลให้ลักษณะทางกฎหมายแก่ข้อเท็จจริง (characterised) ว่าเป็น “การปะทะกันระหว่างบทบัญญัติที่มีขึ้นเพื่อปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ กล่าวคือจำกัดความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด-19 กับประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงาน”³⁰ โดยคำสั่งของรัฐมนตรีนั้นฝ่าฝืน (infringement) ต่อสิทธิในการปฏิเสธการเข้ารับการรักษาทางการแพทย์ ตามมาตรา 11 และเสรีภาพต่อการถูกเลือกปฏิบัติ ตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 อันเป็นความไม่ชอบด้วยกฎหมายในสังคมเสรีประชาธิปไตย (free and democratic society) อย่างไรก็ดีศาลในคดีนี้เห็นว่าการไปตรวจสอบที่มาของการออกคำสั่งของรัฐบาลโดยผ่านกระบวนการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย (judicial review) นั้น ไม่สามารถทำได้ เพราะรัฐบาลมีอำนาจในการประเมินสถานการณ์ในการออกคำสั่งผ่านตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นศาลจึงไม่มีอำนาจก้าวล่วง (ultra vires) และไม่มีเหตุผลที่เหมาะสม (irrational) ในการวินิจฉัยในประเด็นที่อยู่นอกเหนืออำนาจตน³¹

2.2.4 คดี R v Hansen³² เป็นคดีซึ่งโจทก์อ้างและขอให้ศาลมีคำพิพากษาโดยเดินตามแนวทางของคดีนี้ โดยคดีนี้วางหลักการว่ากฎหมายลำดับรองจะต้องไม่ออกโดยไม่สอดคล้องกับสิทธิหรือเสรีภาพตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 เว้นแต่รัฐสภาจะได้บัญญัติอย่างชัดเจนว่า

²⁵ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 8.

²⁶ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 11 โปรดดู Borrowdale v Director-General of Health para 102, 240.

²⁷ Nga Kaitiaki Tuku Iho Medical Action Society Inc v Minister of Health & Ors [2021] NZHC 1107.

²⁸ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 17.

²⁹ GF v Minister of COVID-19 Response & Ors [2021] NZHC 2526 (GF v Minister of COVID-19 Response).

³⁰ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 20 โปรดดู GF v Minister of COVID-19 Response para 1.

³¹ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 20.

³² R v Hansen [2007] NZSC 7, [2007] 3 NZLR 1 (R v Hansen).

กฎหมายลำดับรองนั้นไม่จำเป็นต้อง สอดคล้องกับสิทธิและเสรีภาพตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐาน แห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990³³

3. ประเด็นโต้แย้ง

โดยโจทก์โต้แย้งว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยเหตุทางกฎหมาย (legal basis) ดังต่อไปนี้³⁴

1) คำสั่งฉีดวัคซีนทำขึ้นนอกอำนาจของบทบัญญัติมาตรา 9 และ 11 แห่งพ.ร.บ.โควิด-19 กล่าวคือร้องขอให้ตีความการใช้อำนาจตามบทบัญญัติโดยประกอบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ. 1990 ด้วย โดยเดินตามแนวคำพิพากษาคดี R v Hansen

2) จำเลยในฐานะรัฐมนตรีออกคำสั่งผิดพลาดโดยไม่ได้คำนึงถึงกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

3) จำเลยในฐานะรัฐมนตรีปราศจากการใช้เหตุผลที่เหมาะสมในการออกคำสั่ง

4. คำพิพากษา

4.1 การวินิจฉัยประเด็นเบื้องต้น (preliminary questions)

4.1.1 สิทธิในการปฏิเสธการเข้ารับการรักษาทางการแพทย์ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 ศาลมองว่าการฉีดวัคซีนไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิดังกล่าว เพราะยังไม่ถึงขั้นบังคับ เพียงแต่จำกัดสิทธิบางประการ ศาลอ้างคดี New Health New Zealand Inc v South Taranaki District Council³⁵ ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีเกี่ยวข้องกับการเติมฟลูออไรด์ลงในอ่างเก็บน้ำเพื่อรักษาไว้ซึ่งแหล่งน้ำสำรอง โดยไม่มีวิธีการอื่นใดแล้ว สิทธิปฏิเสธการไม่ยอมรับการเติมฟลูออไรด์เพื่อรักษาน้ำให้สะอาดของประชาชนในพื้นที่จึงถูกจำกัดโดยไม่มีทางเลือก เช่นเดียวกันในกรณีนี้ก็ต้องคำนึงถึงระดับความจำเป็นของการรับการรักษาทางการแพทย์ซึ่งสามารถที่จะจำกัดสิทธิการปฏิเสธการรักษาได้ ประเด็นแห่งคดีจึงอยู่ที่การจำกัดสิทธิที่ชอบธรรมควรเป็นอย่างไร³⁶

4.1.2 สิทธิประการอื่น ๆ ศาลปฏิเสธความเกี่ยวข้องของสิทธิที่จะไม่ถูกพรากไปซึ่งชีวิต ตามมาตรา 8 เสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือความเชื่อ ตามมาตรา 13 และเสรีภาพในการแสดงออก ตามมาตรา 14 โดยจะวินิจฉัยเพียงประเด็นที่อาจเกี่ยวข้อง กล่าวคือสิทธิที่จะไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองทางการแพทย์หรือวิทยาศาสตร์ ตามมาตรา 10³⁷ ซึ่งประเด็นมีอยู่ว่าหากวัคซีนไฟเซอร์เป็นยาตามพระราชบัญญัติยา ค.ศ.1981 แล้ว Ms Grey จึงมีความเห็นว่าการฉีดวัคซีนไฟเซอร์อาจเข้าข่ายเป็นการทดลองทางการแพทย์ (medical experimental

³³ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 39, 55.

³⁴ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 38-39.

³⁵ New Health New Zealand Inc v South Taranaki District Council [2018] NZSC 59, [2018] NZLR 948 (New Health v South Taranaki).

³⁶ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 29-30.

³⁷ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 31.

treatment) ได้³⁸ ต่อประเด็นนี้ศาลไม่เห็นด้วยกับนายความโจทก์ และศาลเห็นด้วยกับ Mr Powell นายความจำเลย เนื่องจากนายความจำเลยแถลงว่าหลักการของการทดลอง (concept of experimentation) ตามมาตรา 10 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการรักษาหรือเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ซึ่งแตกต่างจากการรักษาทางการแพทย์ (medical treatment) ตามมาตรา 11 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดรักษา รวมไปถึงมาตรการที่มีเพื่อการดูแลรักษาสุขภาพ หรือป้องกันการเจ็บป่วย วัคซีนจึงเป็นการรักษาแบบใหม่เพื่อใช้สำหรับไวรัสสายพันธุ์ใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดรักษา หากใช่เพื่อการทดลองไม่³⁹ และ Christopher James ผู้จัดการขององค์การการรักษาความปลอดภัยจากผลิตภัณฑ์ยาและเครื่องมือทางการแพทย์ ในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญชี้ให้เห็นแล้วว่าวัคซีนได้รับการทดลองและประเมินมาแล้วว่ามีประสิทธิภาพและปลอดภัยสำหรับการรักษา⁴⁰

4.2 การสืบพยาน (hearing)

ศาลเห็นว่าการสืบพยานมีความจำเป็นเพื่อให้เกิดความกระจ่างซึ่งข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการที่คำสั่งฉีดวัคซีนไม่มีผลใช้บังคับ (invalid) เนื่องจากไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ. 1990 ซึ่งฝ่ายจำเลยได้ยื่นคำให้การเป็นลายลักษณ์อักษรต่อศาลแล้ว แต่อย่างไรก็ดี ฝ่ายโจทก์ก็ไม่มีพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักมากพอในการสนับสนุนประเด็นที่โต้แย้ง เช่น ไม่มีพยานผู้เชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยา (epidemiologist) หรือผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากฝ่ายจำเลยซึ่งมีพยานผู้เชี่ยวชาญได้แก่ Dr Sophie Febery เป็นผู้ฝึกหัดทั่วไปจากศูนย์การแพทย์ Methven ซึ่งมีความสนใจในประเด็นว่าด้วยวัคซีนเป็นพิเศษ และมีผลงานวิจัยในประเด็นดังกล่าว⁴¹ Dr Ian Town ตำแหน่งที่ปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์ประจำกระทรวงสาธารณสุข และ Dr Ashley Bloomfield ตำแหน่งอธิบดีสาธารณสุข (Director-General of Health)

ปรากฏว่าในชั้นการแถลงการณ์ด้วยวาจา (oral submissions) นั้น Ms Grey นายความโจทก์ได้แถลงว่า Dr Febery ไม่มีความน่าเชื่อถือเพราะเป็นเพียงผู้ปฏิบัติงานทั่วไป (general practitioner) ในศูนย์การแพทย์ Methven เท่านั้น แต่ถึงแม้ว่าความสามารถและความเห็นของ Dr Febery จะเป็นที่ยอมรับ แต่ศาลยอมรับพยานหลักฐานเป็นงานวิจัยของ Dr Febery เนื่องจากในงานวิจัยดังกล่าวมีภาคผนวกและการอ้างอิงที่สามารถนำมาพิจารณาได้ และฝ่ายจำเลยได้อ้างอิงงานวิจัยเหล่านั้นมาพร้อมกับคำให้การเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว⁴² ศาลจึงให้โอกาสแก่ฝ่ายโจทก์ในการหาพยานผู้เชี่ยวชาญขึ้นให้การ ต่อมา Ms Grey ได้ยื่นคำเบิกความเป็นหนังสือต่อศาล โดยอ้างหลักฐานจาก Dr Simon Thornley ผู้เชี่ยวชาญทางด้านระบาดวิทยา เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมศาลจึงให้เวลาแก่ Mr Powell และฝ่ายจำเลยในการโต้แย้งหลักฐานดังกล่าวด้วย⁴³

³⁸ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 32.

³⁹ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 33-34.

⁴⁰ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 35.

⁴¹ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 43.

⁴² Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 43-44.

⁴³ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 44-47.

4.3 ความชอบด้วยกฎหมายของการออกคำสั่งฉีดวัคซีน (the Order Legitimacy)

ศาลมีความเห็นว่าการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งฉีดวัคซีนนั้น บทบัญญัติตามพ.ร.บ.โควิด-19 มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ตามมาตรา 9(1)(ba) กล่าวคือการทำเลยจะสามารถใช้อำนาจออกคำสั่งได้จะต้องไม่เป็นการไปจำกัดหรือเหมือนการจำกัดซึ่งสิทธิและเสรีภาพตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย นิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 เช่นนี้แล้วคำสั่งที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 9 นั้น จะต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าได้ออกโดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทยนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาประเด็นโต้แย้งของโจทก์เกี่ยวกับความผิดพลาดหรือปราศจากเหตุผลในการออกคำสั่ง⁴⁴ ศาลมีประเด็นโต้แย้งที่จะต้องพิจารณาเพียงแค่ว่า “คำสั่งฉีดวัคซีนทำขึ้นนอกอำนาจ (ultra vires) ของบทบัญญัติมาตรา 9 และ 11 แห่ง พ.ร.บ.โควิด-19 โดยไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทยนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 หรือไม่”

สำหรับประเด็นการออกคำสั่งนอกอำนาจของบทบัญญัติมาตรา 9 และมาตรา 11 นั้น รัฐมนตรีใช้อำนาจตามมาตรา 11 ออกคำสั่งให้บุคคลผู้ได้รับผลกระทบ (affected person) ต้องไม่ออกไปปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องหากไม่ได้รับวัคซีนแล้ว⁴⁵ คำว่าการได้รับวัคซีนแล้ว (vaccinated) รวมถึงการได้รับวัคซีนป้องกันไวรัสโควิด-19 โดสใด ๆ ตามตารางแนบท้าย 3 และคำทำงานที่เกี่ยวข้อง (certain work) หมายถึงงานของบุคคลที่ได้ถูกกำหนดไว้ในตารางแนบท้าย 2 ซึ่งตามตารางแนบท้าย 2 รวมถึงกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับท่าอากาศยานที่ได้รับผลกระทบ (groups in relation to affected airport) ไม่ว่าจะเป็งานทุกงานในเขตการบิน (airside) หรืองานในเขตนอกการบิน (landside)⁴⁶ ซึ่ง Ms Grey โต้แย้งว่าเงื่อนไขการได้รับวัคซีนแล้วนั้น ไม่ตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยประเภทของคำสั่งตามมาตรา 11(1)(a)(viii) ว่าด้วยเรื่องการรายงานและการรับการทดสอบทางการแพทย์ หรือการทดสอบประเภทใด ๆ ไม่ว่าจะที่ใดหรือเวลาใด ไม่ว่าจะรูปแบบหรือสถานการณ์ใดเป็นพิเศษ⁴⁷ ซึ่งศาลพิจารณาแล้วว่าคำสั่งฉีดวัคซีนไม่ได้เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามมาตรา 11(1)(a)(viii) ศาลมีความเห็นตาม Mr Powell ทนายความจำเลยว่า คำสั่งดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจตามมาตรา 11(1)(a)(v) แม้ว่าโจทก์จะอ้างเรื่องการขอให้ศาลตีความให้ครอบคลุมประเด็นดังกล่าว แต่มาตรา 11(1)(a)(v) มีความเหมาะสมแก่การตีความมากกว่าเนื่องจากคำสั่งฉีดวัคซีนเป็นคำสั่งภายใต้มาตราดังกล่าว

สำหรับกรณีที่โจทก์ขอให้ศาลใช้หลักการตีความตามคดี R v Hansen นั้น ศาลพิจารณาว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องตีความบทบัญญัติแห่งพ.ร.บ.โควิด-19 ใหม่ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติไว้แล้วว่าให้บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทยนิวซีแลนด์ ค.ศ. 1990 และเป็นไปตามหลักการตีความการใช้อำนาจทั่วไปใด ๆ ย่อมเป็นไปโดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทยนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990⁴⁸ ศาลจึงเห็นด้วยกับ Mr Powell ทนายจำเลยซึ่งกล่าวว่าการตรวจสอบ

⁴⁴ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 41.

⁴⁵ COVID-19 Public Health Response (Vaccinations) Amendment Order 2021 clause 8.

⁴⁶ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 48-50.

⁴⁷ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 51 โปรดดู the COVID-19 Public Health Response Act 2020 section 11(1)(a)(viii).

⁴⁸ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 40, 56 โปรดดู R v Hansen paras 89-90.

ความชอบด้วยกฎหมายจะต้องเป็นไปตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ค.ศ.1990 ซึ่งวางหลักว่าสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัตินี้สามารถถูกจำกัดได้หากการจำกัดดังกล่าวมีเหตุผล และเป็นไปตามหลักการแห่งสังคมเสรีประชาธิปไตย⁴⁹ ดังนั้นพระราชบัญญัติดังกล่าวมีเหตุผลสำคัญเพื่อจัดการกับสถานการณ์การระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 ตามมาตรา 4 แห่งพ.ร.บ.โควิด-19 จึงถือว่ามาตรการ คำสั่งฉีควัคซีนจึงเป็นคำสั่งในสถานการณ์พิเศษ (special measures) ที่เหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้นแล้ว⁵⁰ จึงไม่ได้กระทำนอกอำนาจของบทบัญญัติแต่อย่างใด⁵¹

4.4 คำสั่งฉีควัคซีนเป็นการจำกัดสิทธิอย่างชอบธรรม (the Order are demonstrably justified)

เมื่อพิจารณาในทางข้อกฎหมายแล้ว จะต้องพิจารณาต่อไปด้วยว่าคำสั่งดังกล่าวมีข้อเท็จจริงใดที่สร้างความชอบธรรมให้กับการฉีควัคซีนบ้าง จึงต้องกลับไปสู่ประเด็นที่ศาลได้ตั้งไว้ กล่าวคือ “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่ชอบธรรมควรเป็นอย่างไรในกรณีนี้”⁵² แม้ Mr Powell จะอ้างถึงหลักขอบเขตแห่งการใช้ดุลพินิจ (margin of appreciation) กล่าวคือเมื่อคำนึงถึงหลักนิติรัฐ (the rule of law) และหลักการแบ่งแยกอำนาจ (the separation of powers) จะเห็นได้ว่ากรณีการออกคำสั่งดังกล่าวควรเป็นดุลพินิจของฝ่ายปกครองมากกว่าการให้ดุลพินิจแก่ศาล เป็นไปตามหลักความเคารพ (deference)⁵³ แต่ศาลไม่เห็นด้วย เนื่องจากประเด็นแห่งคดีไม่ใช่เรื่องขอบเขตแห่งการใช้ดุลพินิจหรือการให้ความเคารพต่อการตัดสินใจของฝ่ายปกครอง แต่เป็นเรื่องการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งฉีควัคซีน⁵⁴ ศาลมีความเห็นว่าใจความสำคัญแห่งประเด็นดังกล่าวคือประเด็นทางวิทยาศาสตร์ (question of science) ผ่านการพิจารณาความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งลักษณะการโต้แย้งกันโดยใช้ประเด็นทางวิทยาศาสตร์มีให้เห็นในตัวอย่างคดี New Health New Zealand Inc v South Taranaki District Council⁵⁵ ในคดีนี้ศาลจะตรวจสอบประเด็นทางวิทยาศาสตร์สามประเด็น ซึ่งหากสอดคล้องตามเงื่อนไขการตรวจสอบก็ถือได้ว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นการจำกัดสิทธิที่ชอบธรรมแล้ว⁵⁶ ดังต่อไปนี้

4.4.1 ลักษณะของความรุนแรง (the nature of the harm) ของไวรัสโควิด-19 จากคำเบิกความของ Dr Town อธิบายว่าสถานการณ์การระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 เป็นภัยอันตรายอย่างมีนัยสำคัญต่อประชาคม (significant harm to the community) โดย ณ ช่วงเวลานั้นมีการยืนยันการติดเชื้อทั่วโลก

⁴⁹ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 58 โปรดดู New Zealand Bill of Rights Act 1990 section 5 “Subject to section 4, the rights and freedoms contained in this Bill of Rights may be subject only to such reasonable limits prescribed by law as can be demonstrably justified in a free and democratic society.”

⁵⁰ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 62-63.

⁵¹ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 76.

⁵² Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 29-30, 78-79.

⁵³ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 80-81 โปรดดู R (ProLife Alliance) v British Broadcasting Corporation [2002] UKHL 23, [2004] 1 AC 185 paras 75-76.

⁵⁴ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 82.

⁵⁵ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response para 84 โปรดดู New Health v South Taranaki paras 121-122.

⁵⁶ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 90-91.

กว่า 228,807,631 ราย โดยในจำนวนดังกล่าวมีผู้เสียชีวิตจากไวรัสโควิด-19 จำนวน 4,697,099 ราย โดยกลุ่มประชากรที่เปราะบาง (vulnerable communities) จะได้รับผลร้ายสำหรับสถานการณ์นี้ นอกจากนี้ Dr Bloomfield ให้การว่าการแพร่กระจายของเชื้อนั้นจะส่งผลเสียต่อระบบสาธารณสุขของประเทศอย่างรวดเร็ว ยิ่งไปกว่านั้น Mr James ให้ความเห็นว่าวิกฤตการณ์ในครั้งนี้ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในโลกจึงส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ Ms Grey ทนายความโจทก์กลับโต้แย้งว่าไวรัสโควิด-19 รวมถึงสายพันธุ์เดลตา (Delta variant) มีลักษณะคล้ายไข้หวัดใหญ่ (influenza) ซึ่งควรจะได้รับปฏิบัติเช่นเดียวกัน แต่ศาลไม่เห็นด้วยกับ Ms Grey เนื่องจากยังไม่มีหลักฐานสนับสนุนข้อความคิดดังกล่าว ประกอบกับศาลไม่เข้าใจหลักฐานของ Dr Thornley ที่พยายามแสดงให้เห็นหลักการไวรัสวิทยาและอันตรายจากการฉีดวัคซีน ศาลเห็นด้วยกับพยานฝ่ายจำเลยมากกว่า⁵⁷

4.4.2 การฉีดวัคซีนเป็นวิธีการที่สมเหตุสมผล (justifiable) และได้สัดส่วน (proportionate) ฝ่ายจำเลย โดย Mr Powell โต้แย้งว่าการฉีดวัคซีนจะสามารถป้องกันการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มงานดูแลพรมแดนอันมีกลุ่มงานของโจทก์รวมอยู่ด้วย โดยจากหลักฐานของ Dr Town แสดงให้เห็นว่าการฉีดวัคซีนไฟเซอร์สามารถป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 สายพันธุ์เดลตาได้ถึงร้อยละ 79 และสามารถป้องกันเชื้อลงปอดได้ถึงร้อยละ 88 จึงมีการป้องกันอย่างมีนัยสำคัญต่อการเจ็บป่วยเข้าโรงพยาบาล อย่างไรก็ตาม Dr Bloomfield อธิบายว่าการฉีดวัคซีนให้กลุ่มงานของโจทก์เป็นการตัดสินใจที่ถูกต้อง แม้อ่อนหน้านี้ตนจะมีความเห็นว่าการบังคับฉีดวัคซีนให้แก่กลุ่มงานดูแลพรมแดนอาจเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ก็เป็นการเข้าใจที่จำกัด ณ เวลาดังกล่าว แม้ Dr Thornley เสนอว่าการฉีดวัคซีนไฟเซอร์ไม่มีประสิทธิภาพในการยับยั้งการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 แต่หลักฐานของ Dr Febery และ Dr Town มีการอ้างอิงงานวิจัยที่มีน้ำหนักมากกว่า เช่น งานวิจัยของมหาวิทยาลัย Oxford เป็นต้น ซึ่งลักษณะงานของโจทก์มีความสำคัญเนื่องจากการติดต่อใกล้ชิดกับผู้เดินทางมาจากต่างประเทศ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงต่อการระบาดและการแพร่กระจายของไวรัสโควิด-19 การฉีดวัคซีนจึงเป็นวิธีที่สมเหตุสมผลและได้สัดส่วนแล้ว⁵⁸

4.4.3 ความสมเหตุสมผลของปัจจัยอื่น ๆ ที่โจทก์ยกขึ้นอ้าง ได้แก่ ประเด็นว่าด้วยวัคซีนดังกล่าวไม่ปลอดภัยและอาจนำไปสู่การเสียชีวิตหรือการมีผลข้างเคียงที่รุนแรง ต่อประเด็นนี้ศาลเห็นด้วยกับ Dr Febery ซึ่งให้ความเห็นว่าแม้วัคซีนจะมีผลข้างเคียงที่รุนแรงแต่ไม่เป็นที่พบเห็นได้บ่อยนักซึ่งอัตราเกิดผลข้างเคียงจากวัคซีนถูกถ่ายทอดผ่านงานวิจัยและประสบการณ์โดยตรงของ Dr Febery และสอดคล้องกับ Dr Town ในขณะที่ความเห็นของ Dr Thornley ว่าด้วยความไม่ปลอดภัยจากวัคซีนมีอัตราที่สูงขึ้น ศาลไม่เห็นด้วย และประเด็นว่าด้วยการปฏิเสธการเข้าเป็นผู้รับการฉีดวัคซีนของบุคคล ต่อประเด็นนี้ทนายความโจทก์แถลงว่าโจทก์มีสิทธิในการปฏิเสธสิทธิในฐานะผู้เข้ารับการฉีดวัคซีน โดยอาศัยข้อยกเว้นในการอนุญาต แต่ศาลเห็นว่าการใช้อำนาจยกเว้นของรัฐมนตรีนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุญาตให้กลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำสามารถเลือกว่าจะฉีดวัคซีนหรือไม่ก็ได้ ข้ออ้างของโจทก์จึงไม่สมเหตุสมผล⁵⁹

⁵⁷ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 92-99.

⁵⁸ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 100-112.

⁵⁹ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 113-121.

จากเงื่อนไขการตรวจสอบที่ศาลได้วางหลักไว้ในข้างต้น ศาลจึงสรุปว่าคำสั่งฉีดวัคซีนเป็นมาตรการจำกัดสิทธิที่ชอบธรรม และมีผลใช้บังคับโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย นิวซีแลนด์ ค.ศ.1990⁶⁰

5. สรุป

จากข้อโต้แย้งของฝ่ายโจทก์ ได้แก่อุปสรรคหลักฐานของ Dr Febery และบทความและรายงานวิจัยทางการแพทย์ซึ่งทนายความโจทก์ได้โต้แย้งไว้ในคำเบิกความเป็นลายลักษณ์อักษรถึงประสิทธิภาพของวัคซีนและผลกระทบจากผลข้างเคียง ศาลไม่เห็นด้วยกับคำเบิกความของ Dr Thornley พยานฝ่ายโจทก์ซึ่งแสดงว่าวัคซีนเป็นการทดลอง ไม่สามารถพิสูจน์ได้ ไม่ปลอดภัย และเห็นว่าวัคซีนมีผลข้างเคียงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ศาลเห็นว่าวัคซีนดังกล่าวปลอดภัยและมีประสิทธิภาพซึ่งสามารถป้องกันการติดเชื้อจากไวรัสโควิด-19 ได้ รวมถึงสายพันธุ์เดลตาด้วย นอกจากนี้วัคซีนยังสามารถลดการเจ็บป่วยรุนแรง การเข้าโรงพยาบาล และการตายได้ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะงานของโจทก์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดูแลพรมแดนทางอากาศซึ่งต้องมีการติดต่อกับผู้คนที่เข้าออกประเทศแล้ว ศาลจึงวินิจฉัยว่าคำสั่งฉีดวัคซีนของจำเลยในฐานะรัฐมนตรีนั้นชอบด้วยกฎหมายในสังคมเสรีประชาธิปไตย เนื่องจากคำสั่งออกโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ.โควิด-19 การออกคำสั่งฉีดวัคซีนจึงไม่ได้เป็นไปโดยปราศจากเหตุผลหรือผิดพลาด ดังนั้นแล้วศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์⁶¹

⁶⁰ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 124-127.

⁶¹ Four Aviation v Minister of COVID-19 Response paras 143-144.